

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Congres de igienă publică.

(s) În vreme de pace s'a cheltuit, în țara noastră, cam puțină vorbă asupra îmbunătățirilor privitoare la chestiunile sanitare. Probleme politice, uneori de a doua mână, înăbușau dorințele de reforme pe terenul igienei publice.

A sosit apoi războiul, care deorece durează timp cu mult mai lung decât am visat, a scos la suprafață scăderile cu raport la afacerile sanitare ale țării.

Pierderile ne mai pomenite în sănătate și putere omenească au trezit gândul în multe capete, că statul are trebuință arzătoare de a urma după război o politică mai reală, îndreptându-și atențiunea la afacerile sanitare și economice neglijate în mare parte, sau nu de ajuns îngrijite.

Inspirată de asemenea credință, *Reuniunea medicală* din Budapesta organizează un mare congres, care se întrunește astăzi, Joi, în capitală.

Consiliul de direcțiune al reuniunii medicilor voește să dea prilej doctorilor, specialiștilor și reprezentanților diferitelor corporațiuni să discute într-o adunare publică defectele chestiunilor de igienă a poporului și să propună măsuri de îndreptare.

Obiectele dela ordinea zilei sunt de cea mai mare însemnătate. Au să se facă rapoarte, alcătuite de cei mai buni pricepători, despre: Chemarea statului în afaceri sanitare; Reforma administrației sanitare; Igiena orașelor; Igiena satelor; Asigurările țărănești și muncitorești; Spitalele; Organizarea alimentării poporului; Afacerea locuințelor; Tuberculoza; Combaterea boalelor venerice; Alcoolismul; Sporirea poporului din punct de vedere economic și de rasă; Apărarea mamelor și a sugătorilor; Apărarea copiilor, și alte asemenea obiecte.

Bărbați distinși și persoane de încredere vor contribui cu sfaturile lor autorizate la limpezirea acestor lucruri, indicând căile adevărate, ce au să fie bătute în viitor, dacă vom ca jertfele războiului sângeros să nu fie aduse în deșert.

O muncă mai cinstită, o politică mai cuminte, decât reformele pe terenul amintit, în adevăr nu se poate închipui.

Reuniunea medicilor din capitală a nimerit mijloacele, prin care se poate da o direcție sănătoasă în viitorul Ungariei. Un *trai mai bun* pentru popor, *scut pentru copii și mame*, apărare împotriva boalelor și a alcoolismului, o *viață economică mai rațională* și mai *productivă* sunt puncte de căpetenie în mersul de propășire al statelor.

Dacă vom adăoga la mijloacele acestea o reformă europenească în *administrație*, am înșirat și pentru statul nostru o bună parte a schimbărilor, din care au să izvorască progresul, bunăstarea și puterea întregii populațiuni din țară.

Acestea sunt reformele, dela care atârnă soarta noastră, a tuturor, — și nu politica școlară de papagalizare, sau alte încercări și proiecte nesfârșite, de aceeași natură, croite în pripeala fantaziei, fără leac de folos...

De ce să se risipească forțele pentru planuri imaginare și idei himerice, când este atât de muncit pentru realitățile și nevoile vieții?! Ori doară, în ziua de astăzi, se cere să fii cât de cât medic și igienist, pentru a vedea lucrurile în coloarea lor firească?

Domnul Kühlmann în Budapesta. Secretarul de stat dela externe al Germaniei, domnul Kühlmann, care a însoțit pe împăratul Wilhelm în călătoria pe care a făcut-o la Sofia și la Constantinopol, în drumul spre casă s'a oprit în Budapesta, unde a avut convorbiri lungi cu ministrul-prezident *Wekerle* și cu mai mulți fruntași ai vieții publice dela noi. Vorba a fost mai ales despre chestii economice, dar s'a vorbit și despre război și despre pace. Secretarul de stat german dela externe și-a exprimat speranța, că ne apropiem de încheierea războiului; dar a accentuat, că puterile centrale *nu vor mai începe în viitorul apropiat nici o acțiune de pace*. Din Budapesta domnul Kühlmann a plecat la Viena, unde a conferat mult cu contele Czernin, ministrul nostru de externe.

O vorbire de program. În urma numirii sale de secretar de stat în ministerul de comerț, domnul deputat al cercului Dobra, *Hantos Elemér*, și-a depus mandatul. Alegătorii l'au candidat însă de nou și luni l'au ales iarăși de deputat al lor. Sâmbătă s'a prezentat domnul secretar de stat în fața lor, în Iliea-murășană și și-a espus programul politic, în care a accentuat, că românii și sârbii din patrie să vor fi convinși acum, că România și Sârbia n'au fost în stare să-și apere nici cetățenii proprii, cu atât mai puțin conaționalii din alte state. Cultura națională a cetățenilor de limbă nemaghiară e mai bine asigurată la noi, decât în alte state mai mici naționale. De cultura aceasta *nu se va atinge nime*. Tot ce se cere e, ca cetățenii de limbă nemaghiară se abandoneze năzuințele separatiste pe terenul politic și cel economic, în schimb apoi și maghiarii vor pune capăt șovinismului național.

Legea nouă electorală. După datele statistice, de cari dispune guvernul, — pe baza proiectului de lege al ministrului *Vázsonyi* despre dreptul electoral, numărul alegătorilor se va urca în Ardeal la 366.300, față de 164.988, pe cari i-a avut Ardealul după legea electorală dela 1913. După naționalități alegătorii vor fi împărțiți astfel: maghiari 183.600, germani 57.400, români 125.300. După legea din 1913 sunt alegători: maghiari 84.802, germani 34.419 și români 45.767. Afară de alegătorii de sus, vor mai primi drept de vot în Ardeal și 25.695 de femei, dintre cari 4.738 aparțin naționalității române. Numărul tuturor alegătorilor români de pe teritorul Ardealului se va urca deci, după noua lege electorală, la 129.738, și astfel vom avea cam de trei ori atâtă alegători, noi, românii din Ardeal, ca până acum. Pe lângă o arondare dreaptă a cercurilor electorale și pe lângă garantarea libertății alegerilor, am putea fi mulțumiți cu legea domnului *Vázsonyi*.

Statul ca formă de viață.

După Rudolf Kjellén, prof. un. în Uppsala (Svedia).
(Fine.)

Evident, că chestia impopulării, privită din punct de vedere curat statistic, are influență decizătoare asupra întregii politici a statului, în lăuntru și în afară. Situația Franței cu populațiune stagnantă, care a prins teren larg în țară, ar putea fi privită de ideală, și de fapt e așa considerată din partea unei direcții socialiste. Acolo se face deci deadreptul propagandă în contra productivității și din principiu nu se vrea să se știe nimica despre escedentul natural, sau despre înmulțirea populațiunii. Dar direcția aceasta e greșită din două puncte de vedere. Unul e acela, că nici un popor nu stă singur în lume, ci necontenit trăește în emulație cu celelalte. Când toate popoarele se năzuesc, ca să-și reguleze înmulțirea, și anume, în pas egal, poporul care de bună voe rămâne îndărăt în creștere, se condamnă pe sine însuși la tot mai mare neînsemnătate față de celelalte. Al doilea punct de vedere e acela, că o astfel de stare de stagnare e pentru popor însuși păgubitoare. Popoarele, ca și apele, au trebuință de schimbare sănătoasă, pentru ca să rămână proaspete. Râul care nu curge, e un râu ce moare. E așa cum spunea Waitz la 1862: «Mulțimea de popor în creștere nu e avantaj necondiționat, deși e semn de putere; dar mulțimea de popor în decreștere, înseamnă totdeauna stare nesănătoasă». Tipul francez dus la extrem și sârbătorit ca program, e declarație de război la adresa desvoltării, e luare de rămas bun dela istorie.

De aceea, privită curat obiectiv, e năzuință anorganică, dacă un astfel de stat face politică de expansiune în stil mare, cum a făcut a treia republică franceză. O astfel de politică e necesară numai la popoare în creștere mare. Fiindcă toate popoarele, între împrejurări normale, își umplu întâi teritoriile, apoi le umplu tot mai tare: în cele din urmă vine vremea, că în imperiu sunt mai mulți oameni decât pot să încapă comod în el. Atunci statul trebuie să-și pună politica pe bazele problemei primitive, de a afla mană în pustie pe seama masselor superflue de popor. Aici sunt de aflat de fapt secretele cele mai mari ale năzuințelor imperialiste din prezent, de când tehnica modernă a făcut posibilă îngrămădirea de oameni în țările patriei în măsură mai mare decum i-a putut desvolta țara însăși. Fiindcă propoveduirea poporală nu poate din destul condamna «politica de hoție» a puterilor mari, ar trebui să nu se treacă cu vederea nici faptul simplu, că pentru acestea câte odată nu este altă alegere; ele stau sub legile necesității, cari le impun, ca în afară de hotarele proprii să caute adăpost pentru ai lor. Cazul acesta a existat în Anglia, există încă în Germania, Japonia și Italia. Dar motivarea acea-

sta are mari lacune cu privire la Franța. În dosul colosalului ei imperiu colonial nu se ascund necesități naționale: prisosuri de populațiune, producțiune prea răvășitoare și capital supraabundent. Același lucru se poate spune și despre politica americană, care a pus mâna pe insulele filipine, și despre Rusia, care întinde mâna după Europa. Și aci e vorba de popoare, cari nu și-au umplut încă bine nici teritoriul lor propriu, și pentru cari politica naturală dată ar trebui să fie *concentrarea*, prin o desvoltare pacinică internă. Iar dacă fără considerare la acest fapt, se gândesc la expansiune: morala istoriei, care în privința aceasta se acopere cu a particularului, numește astfel de năzuințe deadreptul *usurpațiune*, asupra căreia pedeapsa trebuie să vină, mai curând ori mai târziu.

Astfel direcția generală politică a statului, rezerva mai mare ori mai mică în politica externă, e precisată deja prin raportul matematic dintre imperiu și popor. Avem două extreme: suprapopulare și lipsă de populațiune, după cum adevărat e imperiul, mai mic sau mai mare decât poporul. În cazul prim politica de expansiune e tot așa de naturală, ca în cazul din urmă politica de concentrare. Regulele acestea sunt valabile și pentru state mai mici. Mica dar înainte de război extraordinar de des populată Belgie tindea spre colonii (Congo) în mod foarte organic și natural. În Svedia o astfel de politică ar fi deadreptul de condamnat, fiindcă aceasta trebuie întâi să-și organizeze pe deplin și să umple cu oameni imperiul propriu, care e mai mare decât țara mamă a trei puteri mari: Anglia, Italia, Japonia. Privit statul și din partea aceasta, vedem deci, că voința sa liberă e restrânsă de necesități în multe feluri. Dar accentuăm încă odată, că astfel de contemplațiuni nu conțin întregul adevăr. Precum ființa naturală a sufletului poporului nu e de loc neaccesibilă pentru influențe spirituale și morale, tot așa nici acțiunea statului nu e închisă de tot de legile pe cari le găsim scrutelele noastre programatice în amorteala raporturilor obiective. O doctrină de stat, care în viața popoarelor nu ține cont și de factorii naționali, de imponderabili, se deneagă pe sine însăși ca știință empirică!

Un memorandum de pace.

Conferența de pace a organizației socialiste internaționale, care avea să se întrunească în vara anului acestuia în Stockholm, a fost amânată pe timp nedeterminat, din motivul, că puterile mari ale antantei, cu excepția Rusiei, n'au voit să elibereze pașapoartele necesare pe seama celor ce ar fi dorit să participe la conferență. Comitetul pregător al conferenței de pace nu și-a sistat însă lucrările. A studiat în mod amănunțit situația de pe câmpul de război și situația de acasă din diferitele state, și punând în cumpănă motivele cari au provocat

acest crâncen război, a ajuns la convingerea, că pacea *poate* fi legată, prin restabilirea stărilor de înainte de război în toate statele și prin acceptarea unor anumite condițiuni din partea celor implicați în război.

Aceste condițiuni comitetul pregătitor al conferinței de pace din Stockholm le-a trecut într-un memorandum, trimis zilele trecute tuturor organizațiilor socialiste din lume și adus la cunoștința generală pe calea presei din toată lumea. În acest memorandum de pace sunt expuse în mod amănunțit pustiirile provocate de acest groaznic război mondial și necesitatea legării grabnice a păcii. Reprezentanții socialiștilor din Suedia, Norvegia, Danemarca și Olanda, din cari e compus comitetul pregătitor al conferinței de pace, iau asupra lor sarcina și responsabilitatea pentru prezentarea unui proiect în interesul legării păcii pe baza înțelegerii între beligeranți, restabilindu-se status quo ante bellum și rezolvându-se problemele, cari au provocat conflictele și războiul.

Se spune în acest memorandum de pace, că chestiile teritoriale, din Balcani, Polonia și Trentino, trebuie să fie rezolvate în contractul de pace, iar dacă vreo chestie națională nu poate fi rezolvată, aceasta să nu formeze motiv pentru amânarea legării păcii, ci chestia să se predea unei comisiuni, întocmai ca chestiile economice, ca chestia Dardanelor, a Bagdadului, cea privitoare la interesele puterilor în Asia mică, apoi la eliberarea economică a coloniilor și a Persiei.

Comitetul pregătitor al conferinței de pace își precizează apoi astfel condițiile, sub cari crede că pacea ar putea fi legată între beligeranți:

Condițiuni generale. Anexiuni să nu fie. Toate teritoriile ocupate, în Europa și în colonii, au să fie golate și redade acelor state, la cari au aparținut înainte de război, fiindcă pacea durabilă așa pretinde. Executarea acestui principiu fundamental nu esclude însă de loc stabilirea amicale în chestia rectificărilor de graniță, la cari trebuie să se țină seamă și de voința popoarelor interesate.

Despăgubiri de război să nu se de. Realizarea acestui principiu fundamental nu esclude însă rebonificarea cheltuielilor și a rechișișionărilor făcute în cursul războiului în contra hotărârilor din convenția dela Haga. Ținuturile pustiite au să fie restaurate cu ajutorul unui fond internațional, presupunând, că statele din greu păgubite fac să fie necesar lucrul acesta.

Deslegarea chestiilor naționale să se facă în înțelesul libertății naționalităților. Să se facă o regulare internațională a guvernării de sine naționale, a cărei controlare o asigură o judecatorie internațională. *Statele compuse din mai multe (diferite) naționalități să se prefacă în state federative*, formându-se din ținuturile locuite de o anumită naționalitate *districte*, cari în privința politică, față de statele federative, au *autonomie proprie*, iar *minoritățile naționale primesc libertate culturală*.

Să se asigure drepturile muncitorilor în înțelesul hotărârilor din Leeds, Stockholm și Berna.

Să se de amnestie generală pentru toate crimele și delictele de natură politică, săvârșite în legătură cu evenimentele de război.

Condițiuni speciale. Belgia să fie pe deplin restaurată, politicește și economicește, iar Flandria și Valonia să primească autonomie culturală. Să se de despăgubiri pentru toate pagubele și rechișișionările săvârșite în contra dreptului internațional. Să se stabilească despăgubirea ce are să o de Germania, — după îndreptățirea principiară de a o primi, guvernul

german a recunoscut-o în declarația din 4 August 1914, — lucru care poate fi cedat aprecierii judecătorei de arbitru din Haga.

Rezolvarea chestiei Alsaței și Lorenei să se facă prin plebiscit, la un termen stabilit cu ocaziunea legării păcii. Acest plebiscit poate fi unitar, ori împărțit, adică poate cuprinde în sine totalitatea teritoriului din litigiu, sau pronunțarea se face după districte.

Să se restaureze Sârbia unită cu Muntenegru, întemeindu-se de nou pe baze internaționale, cu independență economică și politică. Atât ea, cât și Bulgaria și Grecia, capătă drum liber la portul dela Salonic și în districtul acesta. Portul și districtul se pun sub jurisdicțiunea acestor trei state. De altă parte se satisfac pretensiunile teritoriale ale Bulgariei, întrucât i se cedează Macedonia de ost până la Vardar, unde va fi linia de comunicație a Sârbiei spre mare.

Să se creeze Polonia liberă, independentă, cu asigurarea dezvoltării ei economice și a autonomiei pe seama minorităților evreești. Autonomie largă au să primească și celelalte districte din Austria și Germania (locuite de poloni).

Naționalitățile din Rusia să primească autonomie teritorială, în cadrele statului federativ republican, cu garantarea drepturilor pe seama minorităților. Să se decreteze independența Finlandei unite cu republica rusă.

Chestia cehă să se rezolveze astfel, că cehii, cari locuiesc într-un district contopit într-un stat federativ, se unesc cu Austro-Ungaria, în care popoarele slave dela sud primesc în privința economică deplină egală îndreptățire și se unesc într-un singur district administrativ.

Teritoriile din Austria, cari nu se alătură la Italia, primesc autonomie culturală.

Irlanda primește independență politică și egală îndreptățire economică, în cadrele Britaniei-mari.

Chestia Schleswig-ului de nord să se rezolveze pe cale amicală, cu învoirea statelor interesate, pe baza rectificării de graniță, după ascultarea poporațiunii.

Armenia turcească își primește independența, asigurându-i-se restabilirea teritorială și dezvoltarea economică.

Să se facă rezolvarea internațională a chestiei evreești. Să se de autonomie personală în districtele din Rusia, Austro-Ungaria, România și Polonia, în cari evreii trăiesc în masse compacte. Să fie apărute coloniile evreești din Palestina.

Pentruca pacea să primească caracterul durabilității, comitetul pregătitor al conferinței de pace așteaptă dela beligeranți, ca în contractul de pace să declare, cumcă pe baza acceptării obligatoare a judecătorei de arbitru și a desarmării generale, cu escluderea oricărui război economic, dar cu estinderea controlului parlamentar asupra politicii externe, înființează societatea națiunilor. Comitetul roagă pe toți, să-și deie părerile motivate până la 1 Decembrie n. c. În fine comitetul are nădejde, că socialiștii din Franța, Anglia, Italia și America, vor desvolta acțiune energică, pentruca să li se dea pașapoarte pentru conferința de pace. Dela socialiștii din Germania și Austro Ungaria așteaptă comitetul, să eșercieze presiune energică asupra guvernelor lor, în interesul domniei democratice parlamentare și a stabilirii scopurilor de război. Dela socialiștii din toate statele se așteaptă apoi, să lupte în contra anexionismului și în contra imperialismului!

„Poliția școlară“ a naționalităților.

Domnul Dr. Fried Iános, sub titlul *A nemzetiségi „Schulpolizei“* scrie următoarele în numărul din 19 Octomvrie al ziarului „Világ“:

Ministrul de culte în ordinațiunea sa din 17 Iulie, prin care a închis preparandiile românești, s'a provocat la aceea, că i-au fost prezentate astfel de date, cari cu siguranța neîndoioasă a statistice aruncă lumină asupra spiritului nepatriotic, ce s'a răspândit în unele preparandii greco-catoalice. Mai pe urmă însuși guvernul încă s'a convins, că datele de o putere neîndoioasă de mai înainte, cercetate mai deaproape, au pierdut mult din gravitatea lor și faptele incriminate scrutate obiectiv și cu considerare la toate împrejurările când au fost comise, se micșorează cu totul. Ministrul cu ordinațiunea din 18 Septemvrie a permis, ca preparandiile românești să-și înceapă activitatea la 1 Octomvrie, dar a ordonat pe lângă ele comisarii ministeriali, cari să le controleze activitatea pe baza unui regulament edat de ministru. Atunci, când o țintă a războiului mondial ar fi să încheie epoca vechei politici necorecte față de naționalități și să întemeieze o politică a naționalităților corectă și corespunzătoare gândirii progresive și principiului democrației, când evenimentele trecute au dat o dovadă tristă despre urmările păgubitoare ale politicii de naționalități prusiene și rusești, când din uniformitatea aparițiilor isbucnite pe urma unei politici de naționalitate necorecte se poate deduce trebuința inevitabilă a legalității; guvernul unguresc prin comisarii ministeriali ordinați pe lângă preparandiile românești înființează sistemul de „Schulpolizei“. Dacă comisarii ministeriali va observa dispozițiile aspre și nemotivate ale regulamentului, va fi spionul poliției al elevilor și profesorilor, rușinea libertății de predare a profesorului; îi va observa, îi va pândi și spiona în școală și afară de școală, în decursul instrucțiunii și în timpul liber, ziua și noaptea, acasă, pe stradă, la distracții și chiar și la convenirile lor sociale. În toată vremea și în tot ceasul va sta în căruța profesorului și a elevului. În profesor comisarii ministeriali cu prezența va îngheța avântul de predare și sub controlul poliției ambiția profesorului se va ofili. În tinerimea școlară va muri tineretea, pentrucă totdeauna va simți deasupra capului său acea putere, care e stăpânul absolutistic al fiecărei clipe din viața sa, al clasificării sale școlare și al întemeierii vieții sale viitoare. În sensul regulamentului independența profesorului și autoritatea lui înaintea elevilor ajunge nulă.

Comisarul ministerial poate pretinde dela director, sau nemișlocit dela elevi, lucrările de casă și de școală și însemnările. (§. 5.) Poate să examineze prealabil toate exercițiile verbale și în scris, precum și consemnarea tezelor examenelor. (§. 7.) Cercetează cu deamănuntul, dacă ospitează profesorii la orele colegilor. (§. 16.) În urma funcției sale ia parte cu drept de control la clasificarea elevilor din moralitate, din diligență și din studii. (§. 22.) Observă, că nici directorul nici profesorul n'are drept să cheme pe elev la locuința sa. (§. 35.) Ori ce examen ținut fără prezența comisarii ministerial este nul și fără valoare. (§. 24.) Cu ocaziunea vizitării orelor, atât profesorul cât și elevul este obiectul observațiunii sale. Va observa purtarea elevilor față de director și față de membrii corpului profesoral. Să nu treacă nici o singură zi — pretinde regulamentul — în care comisarii ministeriali să nu petreacă timp mai mult în una sau mai multe clase. (§. 12.)

Nu e nici un singur moment în viața elevilor, în care n'ar avea să se amestece comisarii ministeriali. Ia parte la sărbările școlare, precum și cât mai des posibil la societatea de lectură și la alte întruniri ale tineretului. (§. 20.) Cercetează, dacă în privința referințelor domestice ale elevilor e corect controlul (§. 12.) În zilele când pauzează instrucțiunea, observă cu băgare de seamă activitatea afară de școală, ținuta, convenirile sociale și distracțiile tineretului. (§. 27.) Cu atenție trează însoțește ținuta tuturor elevilor afară de școală și ținuta despre purtarea și activitatea elevilor chiar și în vacanțe. (§. 28.) Va avea deosebită grijă, ca elevii fără concesiunea directorului și fără aprobarea sa să nu ia parte la nici o convenire. (§. 30.) Și afară de școală să vie în atingere cât mai des cu elevii. (§. 11.) În sfera competenței lui aparține și plasarea și controlarea elevilor externiști. (§. 10.) Dă deosebită atențiune lecturii lor private...

Dacă au fost motivate aceste dispozițiuni, nu ar fi fost permis să fie deschise, nici chiar pe lângă astfel de pază polițială, niște preparandii atât de primejdioase pentru unitatea statului și fidelitatea față de aceasta; pentrucă dacă e adevărat, că preparandiile românești ar fi fost pepinierile agitațiilor în contra fidelității față de stat,

atunci aceste agitații vor afla că și mijloace pe lângă tot controlul polițienesc. Dacă guvernul instrucției totuși a deschis preparandiile românești, acest fapt înseamnă, că datele câștigate mai înainte de guvern, cu micșorarea frigurilor proceselor de tradare, au pierdut mult din gravitatea lor. În cazul din urmă controlul în acest grad este nemotivat, pentrucă acest fel de „Schulpolizei“ a deschis un isvor nou al amărăciunii Românilor și al sentimentului de apăsare și prigonire națională.

REVISTĂ POLITICĂ.

Rusia. Guvernul provizor, având în vedere stările de pe câmpul luptă, are de gând să evacueze Petrogradul. Comitete speciale s'au format pentru cazul evacuării generale. Stăpânirea se va muta probabil la Moscova și se va instala în palatul Kremlin. Se crede, că și adunarea constituantă se va întruni la Moscova, unde își va ținea ședințele proxime așa numitul *parlament pregătitor* al Rusiei. Evacuarea capitalei are să urmeze pe încetul și gradat, cum pretind necesitățile situației.

În 21 Oct. s'a tăcut în Petrograd deschiderea festivă a *parlamentului pregătitor* prin o cuvântare a prim-ministrului și generalisimului *Kerenski*, care a chemat la scaunul prezidial pe cel mai în etate membru al adunării, și adică pe doamna *Breșcovsca*. Prezidenta de etate, dna *Breșcovsca*, primită cu vii ovațiuni, a procedat la alegerea de președinte. Deputatul *Axentiev* a întrunit 228 de voturi. Luând cuvântul *Kerenski*, a zis că două mari probleme sânt de rezolvat: apărarea țării și restabilirea forțelor armatei; despre aceasta va face propuneri într-o ședință secretă. Cu raport la politica externă, are să se trimită o deputație în străinătate și să se arete lămurit atitudinea demnă a guvernului rusesc.

Maximaliștii stăruiesc și acum pentru pace imediată.

Noul cabinet al Suediei.

Regele Gustav al Suediei a aprobat următoarea listă ministerială: *Eden* ministru președinte, *Hellner* la externe, *Loefgren* la justiție, *Nilson* la război, *Palmsjerna* la marină, *Schotte* la interne, *Branting* la finanțe, *Riden* la culte, *Peterson* la agricultură, *Petren* și *Unden* miniștri fără portofoliu. Patru din membri acestui cabinet sânt socialiști, ceilalți 7 sânt liberali. *Branting*, ministrul socialist, despre care se crede că aspiră la șefia guvernului, a reintrat în sinul bisericii evanghelice suedeze, din care ieșise în 1884 pentru a putea încheia o căsătorie civilă. Reintrarea sa de acum stă în legătură cu dispoziția constituției suedeze, după care ministru al țării nu poate să fie decât cel ce aparține confesiunii statului.

Noul guvern, cum se vestește din Stockholm, va crea o nouă lege electorală și va introduce votul universal, egal și pe comune, fără excluderea femeilor.

În politica externă va observa neutralitatea, în conformitate cu doctrina regelui suedez.

Despre *Branting*, fostul șef al opoziției socialiste, se știe că totdeauna a avut simpatii pentru puterile înțelegerii. Din simpatiile sale nu face secret nici astăzi.

Germania.

Comitetul partidului conservatorilor a adus o hotărâre, unde se accentuează, că Germania nu trebuie să încheie decât pacea, care corespunde jertfelor uriașe aduse de poporul german, și care asigură frontiera țării. Afară d'aceasta, conservatorii cer restituirea pagubelor războiului și garanță reală pentru

desvoltarea mai departe a Germaniei. Comitetul desaproabă rezoluția de pace a majorității din camera imperială, de oarece crede că prin această rezoluție se prelungește războiul. În sfârșit conservatorii își exprimă simpatia pentru năzuințele partidului patriotic german.

Războiul.

22 Octomvrie n.

La frontul *ostic* și în Albania situația e neschimbată. În Macedonia trupele aliate au luat dela francezi câteva poziții de pe înălțimi, pe care le-au păstrat și față de contraatacurile dușmane. Pe alte locuri atacuri dușmane au fost respinse. Pe ambele maluri ale râului Vardar s'a continuat focul puternic de artilerie.

La frontul *italian* s'a început pe mai multe locuri activitatea războinică. Pe muntele Syefo am aruncat în aer un punct de razim dușman. În valea Cordevole, prin un asalt succes trupele noastre au înaintat până la linia a doua dușmană și după pierderi grave pricinuite italienilor s'au reînțors cu prizonieri. Flota noastră a avut ciocnire cu flota italiană, în Adria sudică. Un torpilor italian a fost nimicit.

Frontul dela *vest*. Focul de artilerie e puternic în Flandria. S'a continuat și în cursul nopții. Dimineața au atacat englezii și francezii între Draabank și Pölkopelle. La gruparea de armate a clironomului german focul puternic de artilerie a fost permanent pe întreaga linie. Germanii au nimicit 12 aeroplanu dușmane și un balon. În marea ostică întreaga insulă Dagö e în mâna germanilor, cari au făcut aci 1200 prizonieri și au pus mâna pe mult material de război.

23 Octomvrie n.

La frontul *ostic* nu s'a întâmplat eveniment mai mare la trupele de pe uscat, dela marea ostică până la marea neagră. În Macedonia focul a mai slăbit peste zi, din cauza vremii ploioase, dar spre seară a devenit earăși puternic, la Monastir, în valea Cernei și la Vardar. La Frontul *italian* trupele noastre au respins pe coasta muntelui San Gabriele atacuri mai mici dușmane, în lupte cu granate de mână.

Frontul dela *vest*. La gruparea de armate a moștenitorului de tron bavarez Rupprecht s'au continuat atacurile engleze și franceze, între Draabank și Pölkopelle, în Flandria. Scopul dușmanilor era înaintarea până la o adâncime de doi kilometri și jumătate, dar n'au putut cucerii decât un teritor de câteva sute de metri. Spre seară au fost date alte atacuri, dar fără rezultat. Pe celelalte locuri încă au rămas nesuccese atacurile dușmane. La gruparea de armate a clironomului german a fost foc puternic de artilerie ziua și noaptea, iar dimineața a urmat atacul. Germanii au ocupat înălțimea 366 și au făcut prizonieri.

Omagiul învățătorimei române.

— Din prilejul instalării Prea Cuvioșiei Sale, —
Roman R. Ciorogariu.

Din prilejul fericit al instalării P. C. Sale, Domnului protosinel *Roman R. Ciorogariu*, în scaunul de vicar episcopesc al Orăzii mari, învățătorimea română, fără deosebire de confesiune, dascălimea, care sângerează pentru patrie, departe dela deosebitele fronturi de luptă, și care zace suferind prin nenumeratele spitale militare, dorește și pe aceasta cale a da expresiune bucuriei de care stăpânită este, aflând despre binemeritata înaintare a bărbatului erudit, a preotului mare și a pedagogului abnegat, creator al atâtor caractere, cari fală fac dascălimei noastre din vremea de acum!

Bărbat cu cunoștințe largi, nutrit de cele mai calde sentimente ce poate avea un suflet bun și întreg, atât pe calea publicității, cât mai vărtos ca profesor și director, a dat nenumerate dovezi despre neclintita sa dragoste față de educarea și luminarea poporului din care face parte. Atât cu condeiul, cât mai vărtos cu fapta ne-a convins, că sufletul seu este un isvor nesecat, din care curge râul viu al adevărului, al dreptății și al iubirii deaproapelui. Caracter neșovăitor, ce cu energie a luptat pe terenul religios-moral, cu fruntea rădicată tot înainte mergând pe calea dreptății și lumină răspândind, — l'am privit totdeauna de model al desinteresului și al abnegațiunei; și eată, că trecând peste nenumeratele neajunsuri, azi a săcerat bine-meritata distincție, devenind vrednic urmaș al nemuritorilor bărbați ai Bihariei.

Stindardul desfășurat prin vorbirea sa de instalare ne-a legat multe nădăjduiri

de persoana sa, căci bine meritatul bărbat și de astă dată a dat dovezi despre nemărginita dragoste ce o poartă pentru rădicarea poporului românesc. Deci repetim și noi, dascălii, deviza de care e condus, când zice: «Fără școală nu mai putem face față exigențelor vieții de astăzi. Cultura dă mijloacele de lipsă pentru existență. Fără cultură avem să ne topim, pe cum să topește ceara la fața focului. Fără cultură avem să rămânem mai înainte slugile altora și apoi să dispărem, cum au dispărut toate popoarele, cari n'au primit cultură. Sunt mari jertfele cari ni se cer la susținerea școalelor, dar sunt jertfe, cari răsplătesc însuși și înmuit pe jertfitor, pe care îl fac capabil de progres. Voiu consacra o deosebită îngrijire școalelor și învățătorilor, ca să-și poată în tihnă împlini înalta misiune culturală». Ca ecou al dorințelor acestora răspundem: Bărbat bine meritat! Dumnezeu îndurării Te-a trimes în aceste zile de grea încercare pentru întreg poporul românesc și în special pentru mult încercata tagmă dascălească, care azi cu ochii scăldați în lacrimi de bucurie, privindu-te ca pe bărbatul păcii și ca pe ocrotitorul celor pe nedreptul de multe ori asupriți, — te felicită și te asigură, că dragostea pe care ți-o păstrează este nemărginită!

Înainte deci și sfaturile și dispozițiile vor afla ecoul dorit, atât pe terenul cultural cât și pe cel social!

Azi apărăm patria, noi dascălii, luptând și sângărând fără șovăire; dar mâne, cei reînțors aci, dovezi vor da, că va fi fie-care din ei sentinela credincioasă și neclintită a patriei, neamului și bisericii, luptând cu desinteres pentru înaintarea în cultură a poporului nostru! Deviza noastră va fi: Înainte, numai înainte, pentru progres și cultură!

T. A. B.

Învățător-voluntar.

Din parlament.

Ședința dietei ținută Vineri, în 19 Octomvrie, a fost de durată scurtă, fiind ședință formală. Președintele *Carol Szász* a deschis-o la orele trei și jumătate, anunțând, că a dat permisiune deputatului *Kőszó István*, ca să adreseze guvernului interpe-lație urgentă în chestia maximalisării prețului ardeului. În numele comisunii financiare a dietei prezentează apoi raportorul *Műnnich Kálmán* rapoartele asupra proiectelor de lege despre indemnizare, despre prelungirea involeii financiare cu Croația și despre ajutorul pe seama funcționarilor publici. Dieta declară de urgente toate acestea proiecte și pune la ordinea zilei legea indemnizării pentru ședința proximă, care se ține în ziua următoare și va avea durată de opt ore, în înțelesul regulamentului de casă. Ședința proximă se va începe deci la orele 10 dimineața. Urmează interpe-lația urgentă a deputatului *Kőszó*, căruia îi răspunde ministrul de agricultură *Mezőssy Béla*, că va convoca o anchetă pentru studiarea chestiei ardeului. Interpelantul e mulțumit cu răspunsul. La orele 5 d. a. ședința dietei se închide.

Ședința din 20 Octomvrie. Se deschide prin președintele *Carol Szász* la orele 10 și jumătate. Interpe-lație urgentă a anunțat deputatul *Hollo Lajos*, în chestia situației externe. Deputatul *Erdély Sándor* depune jurământul ca raportor al comisunii de incompartibilitate. Să intră apoi în ordinea de zi Raportorul *Műnnich Kálmán*, după o espunere amănunțită, recomandă spre primire proiectul de lege despre indemnizare și propune votarea indemnizării pe patru luni. Se deschide discuția. Vorbește deputatul *Farkas Pál*. Critică politica actualului guvern, dar indemnizarea o votează. Urmează deputatul *Meskó Zoltán*, care se poartă cu încredere față de guvern, din care motiv votează proiectul de lege despre indemnizare. Baronul *Radvánszky Antal* critică politica esternă a contelui *Károlyi Mihály* și punctul de vedere al contelui *Apponyi* în chestia dreptului electoral, dar indemnizarea o votează. Vorbește deputatul *lakabffy Elemér* și *Keler Tibor* din partidul muncii, în contra guvernului, dar pentru indemnizare, apoi ședința se intrerupe la orele 2 după amiază.

Se continuă la orele 4 și jumătate. Vorbește deputatul *Pál Alfréd*. Nu e mulțumit cu felul cum vrea guvernul să rezolve chestia dreptului electoral. Indemnizarea o votează. Rostește o vorbire mai lungă deputatul *Szterényi Lőzsef*, aparând în ea guvernul și intențiunile bune ale acestuia. Legea indemnizării o primește. Mai vorbesc deputații *Vermes Zoltán*, *Mándy Samu* și deputatul sas *Guido Gündisch*, care declară, că vremile de acum nu sunt prielnice pentru crearea legii electorale. Cere maximalizarea articolelor industriale și apărarea micii industrii și a micilor proprietari. Președintele anunță, că deputatul *Hollo* și-a amânat interpe-larea

pentru altă ședință, și stabilind ordinea de zi pentru ședința proximă, ridică ședința la orele opt seara. În cartea interpe-lărilor a anunțat interpe-lare și deputatul român *Dr. Ștefan C. Pop*, în chestia interpe-lărilor de naționalitate română din patrie.

O dorință.

Situația serioasă în care trăește poporul românesc mult încercat în zilele acesteia sbuciumate, a pus pe gânduri, nu numai pe cei dela conducere, ci chiar și pe poporul de rând, — talpa țării, — care în marea sa majoritate a luptat și luptă sângărând pe câmpiile de bătaie, cu teamă și tremur meditând asupra viitorului ce îl așteaptă.

Un popor fără de școli nu mai are viitor. E pierdut. Împrejurările între cari trăim a convins poporul nostru, că numai având școli poate să aibă un viitor sigur și fericit.

De vei părinda nenumeratele spitale militare și vei vorbi cu miile de români ce zac reînțors de pe fronturile de bătaie, din primele vorbe te vei convinge de gândirea serioasă ce îi preocupă: soarta poporului românesc.

«Mergem ca vulturii, ne luptăm ca lei, — zic ei, — neînfricați de gloanțele dușmane și nu ni teamă de moarte, — ci frică ne e că jertfa noastră nu va fi răsplătită în mod cuviincios, ni-e frică, că nu ni se va face nici o dreptate, — după-vedem că nenorocirea cea mai mare să apropie cu pași grăbiți prin închiderea școalelor noastre. Ni se închid ușile spre a nu putea pătrunde la lumină și cultură, căci adevărata cultură omul și-o poate câștiga și însuși numai cultivându-se în limba sa, în școalele sale!

Noi românii sângărăm cu sutele de mii, pretutindenea, la toate fronturile, pe câmpul de onoare, iar acasă copiii noștri, nădejdea și mândria noastră, bat câmpii satelor, căci școalele noastre sunt pustii, după-ce 70% din învățătorimea noastră luptă cu noi alături!...»

O îngrijorare ne cuprinde sufletul, gândindu-ne la noua generație, crescută în mod atât de nenatural; căci a crește copii fără de școli atâtă înseamnă, cât a crește un neajuns, sau chiar un pericol pentru stat. Și durere, copiii noștri de astăzi, cea mai mare parte din ei fără de vina lor, trebuie să se lipsească de ce e mai scump în lume, de învățătură.

Să ne închipuim, că copilul care la începutul războiului a fost de 7 ani, azi după patru ani de război e măricel și în loc de a se bucura de o educație îngrijită, a devenit un ștregar, care nu mai ia în samă vorbele mamei sale. De tată nu are teamă, căci nevzându-l de patru ani, abia de l'ar mai cunoaște, deci nici frica nu i-o mai poartă!

Acestea sunt fructele ce le culege bietul popor românesc în urma lungului război. Acestea și alte multe, căci pagubele îndurate și neajunsurile ce o să urmeze și pe cari are să le întâmpine, sunt tot atâtea plăgi nenorocite venite asupra lui.

Iată deci îngrijorarea îndreptățită a încercatului nostru neam. Pentru a contribui cu cât de puțin la delăturarea neajunsurilor ce întâmpinăm pe calea educației în timpul de față, află de consult a face o propunere celor cu inimă bună față de neamul din care facem parte, și îndeosebi mă adresez către preoții și învățătorii noștri rămași acasă, ca către conducătorii firești, naturali și nedespărțiți ai poporului.

Cu toate că orele de ocupație ale învățătorimei sunt multe, — luând în considerare jertfa în proporțiune cu mult mai mare a acelor ce luptă și sângerează, — e de dorit, ca fără murmur să muncească cu o oră-două mai mult fiecare la zi, iar preoții noștri, cari numai așa să pot numi *ai noștri*, dacă au la inimă interesele neamului în fruntea căruia cu mândrie stau, să aducă și dâșii, ca directori școlari, jertfa aceea, de a se ocupa cu toată serioșitatea de educarea micilor pruncușori, și anume astfel, ca în orele libere, întrunindu-i în sala școlăie, sub titlul de a avea ore de distracție, să le țină vorbiri instructive, educative, moralisătoare, iar bunii noștri învățători, în formă de jucărie să-i deprindă la lucru de mână, la desemn, cântat, emulație în scrisul frumos, mișcări de gimnastică și jocuri sociale.

Aceste distracții să pot ținea în orele de sară, și ar putea lua parte la ele și cei mai mărișori, scăpați de școală, căci prin astfel de conveniri s'ar naște un fel de emulare între elevi și uitând de însușirile rele, cu timpul și cei mai isteți în ștregării ar deveni elemente liniștite, bune și folositoare. Distracția copiilor lipsiți de tată de comun în timpul de toamnă e furatul poamelor, ba de multeori și al bu-

catelor, iarna datul cu sania și pe gheață, — deci frântul oaselor și învățarea vorbelor slabe, — primăvara lovirea mingei, lupta de-a trântă, de-a sărita, etc. tot atâtea datini rele și nefolositoare. Acestea toate se pot stărpi prin puțină jertfă adusă de iubiiții noștri conducători, iar în satul unde învățătorul lipsește, aceasta o poate face și preotul singur! Deci să suplinim lipsa părinților și pe această cale și să introducem orele de distracție, căci am făcut prin aceasta un însemnat pas spre folos pentru generația de acum.

Părinții îndepărtați de căminele lor apelează cu toată căldura către înaltele foruri bisericești, de a stăruii cu toată serioșitatea, ca onorata preoție și învățătorime să facă tot posibilul de a se ținea astfel de întruniri. Ori și acum și pe acestea cale voim a rămânea îndărătul popoarelor celorlalte?

Conducători, faceți-vă vrednici de iubirea și dragostea ce vi-o nutrește «talpa țării», a cărei iubire nici când nu se răcește!

Theodor A. Bogdan
învățător-voluntar.

Anunț.

În legătură cu anunțul publicat în Nr. 80, se aduce la cunoștința celor interesați, că la terminul 1/14 Noemvrie a. c. pot depune examene private numai acei candidați, cari în decursul anului școlar 1916/17 n'au depus examen privat.

Nagyszeben (Sibiiu), 11/24 Octomvrie 1917.

Direcțiunea.

NOUȚĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători de Sâmbătă, Cuvioasa Paraschiva, numărul cel mai apropiat al ziarului nostru apare Marți înainte de amiază.

† Ioan M. Roșiu. Mult regretatul nostru frunțas bănățean, *Ioan M. Roșiu*, a murit Sâmbătă noaptea, în urma unui morb de inimă. În mormântarea rămășițelor sale pământești s'a făcut Luni, din biserica ort. română din Biserica-albă, cu solemnitate rară. Prohodul l'a săvârșit P. S. Sa, Episcopul *Dr. E. Miron Cristea* al Caransebeșului, asistat de Arhimandritul *Filaret Musta*, de protopresbiterii *Andrieu Ghidiu* din Caransebeș și *Traian Oprea* din Vârșet, de cinci preoți și de protodiaconul *Dr. Cornel Cornean*, secretar cons în Caransebeș. Panegiricul l'a rostit protopresbiterul *Andrieu Ghidiu*, iar la finea prohodului a ținut și P. S. Sa, Episcopul *Dr. E. Miron Cristea* o frumoasă cuvântare, care a impresionat mult pe cei prezenți. La actul înmormântării au participat reprezentanții tuturor oficilor și confesiunilor din localitate, mulți ofiteri, intelectuali din acele părți și apoi mulți țărani și meseriași. A fost o manifestare imponentă a doliului față de cel adormit în Domnul, care a fost fiu credincios și devotat al patriei, neamului și bisericii. Odihnească în pace!

Nou protopop. Alegerea de protopop al tractului *Timișoara*, dieceza Aradului, s'a ținut în 18 Octomvrie n. sub președinția comisarului consistorial *Mihai Pacășian*, asessor referent în senatul bisericesc al consistoriului aradan. A intrunit 56 de voturi părintele administrator al protopopiatului, *Ioan Oprea*. Alegerea, scrie *B. și Șc.*, a decurs în ordine exemplară și cu rară însuflețire.

Vacanțe de șase săptămâni. Ministrul ungar de culte și instrucțiune publică va acorda școalelor de stat o vacanță de 6 săptămâni cu prilejul sărbătorilor dela Crăciunul din anul acesta. Intențiunea este de a face economisire în materialul de încălzit și luminat. Vacanțele, cum se crede, au să se înceapă în 15 Decemvrie, durează până la 1 Februarie 1918.

Gazul subpământean. Societatea pe acții dela Turda a terminat lucrările conductului de gaz subpământean. Locuitorii orașului numit vor ajunge curând în plăcuta situație de a-și vedea odaile încălzite cu ajutorul gazului dela Sârmașel, în locul lemnului, care s'au scumpit atât de mult.

Proiectul de lege electorală. Din Budapesta se anunță, că în noul proiect de lege electorală au drept de vot persoanele trecute de 24 de ani, dacă știu ceti și scrie; dar sânt îndreptății la vot și anal-

fabeii, cari plătesc dare directă de cel puțin 20 coroane. Femeile au drept de votativ, când au împlinit 24 de ani, au diplomă, sau au terminat patru clase civile. Astfel Ungaria va avea cam 250 de mii de alegătoare. Votarea va fi în general secretă în orașe și centre industriale. Pe temeiul viitoarei legi electorale Ungaria ar avea aproape 4 milioane de cetățeni cu drept de vot.

Târg de țară. Sâmbătă, în 27 Octombrie n., se ține târgul de toamnă la Deva, și anume târg de vite și de mărfuri.

Margarină în loc de unsoare. Ziarele budapestane scriu, că publicul capitalei va primi de aici încolo *margarină* în locul unsoarei și al untului. De persoană se dau zece decagrame pe săptămână. Prețul margarinei este stabilit cu opt coroane și 80 fileri chilogramul.

Pierderi în ofițeri englezi. Ministrul englez de război recunoaște, că în August a. c. au căzut zilnic 511 ofițeri în luptele englezilor. Altfel pierderile, în termen mediu, sunt de 106 ofițeri pe fiecare zi; în Iulie însă, englezii perdeau 282 de ofițeri pe zi.

Fumatul oprit. Șeful poliției berlineze a dat o severă ordonanță, prin care se interzice vânzarea de tutun și de unelte de fumat pentru orice persoană sub 16 ani. Polițiștii au poruncă să controleze pe stradă, în restaurante și cafenele pe orice tânăr, care s'ar părea că n'a împlinit etatea de 16 ani și, dacă tinerii fumează, au să-i aresteze îndată.

„Jos războiul!” În camera Italiei socialiste *Bentini* a vorbit cu mare efect despre situația țării sale, zicând că războiul va fi decis prin lipsa alimentelor. Deputații socialiști, când *Bentini* și-a sfârșit vorbirea, l-au felicitat cu deosebită căldură, în vreme ce sala sedințelor răsună de strigătele: „*Jos războiul! Trăească pacea! Trăească socialismul!*”

Imprumut german de război. Semnările la al șaptelea împrumut de război au dat un rezultat de 12 miliarde de mărci. La toate împrumuturile germane de până acum s'au semnat 72 miliarde. Imperiul Germaniei are aproape 65 milioane de locuitori; prin urmare se vine de tot omul 1160 mărci, date la împrumuturile de război. Lucru important este, că toate cheltuielile acestea sânt pătate de Germania din puterile sale proprii; în vreme ce Anglia și Franța au trebuit să ceară ajutor considerabil financiar dela Statele unite, și prin aceasta s'au îndatorat în mare măsură americanilor.

Mare lipsă de locuințe în capitală. Pentru ușurarea greutăților împreunate cu căutarea de locuințe în Budapesta s'a pornit o mișcare cu gândul de-a întocmi neîntârziat 25.000 locuințe mici. Primarul capitalei a declarat, că orașul va continua clădirea de asemenea locuințe, zidind alte 60.000 de locuințe, dacă i se va pune la dispoziție materialul trebuincios. Ministrul prezident *Wekerle* a salutat cu multă bucurie propunerea aceasta și a promis, că va înlătura toate piedecile, care ar sta în calea întreprinderii planuite.

Teatru cinematograf. Programul săptămânii la *Apollo*, în Strada Schewis, conține: Miercuri și Joi, comedia *Prințesa orientală*, în primul rol joacă artista *Henny Porten*. Vineri și Sâmbătă, în 26 și 27 Octombrie: *Tiganul primaș*, vestita operetă pusă pe film. În pregătire: *Legendarul vas german Mowe*, vederi extraordinare de cutundare a vapoarelor în drumul pe mare al vestitului crucișător *Mowe*, sub comanda contelui *Dohna*. Două reprezentații: la 6¹/₂ și 8¹/₂ ore seara.

Cărți și reviste.

Calendarul arhidiecezan.

A apărut de sub tipar:

Calendarul arhidiecezan pe anul 1918. Este anul al 67-lea al acestui calendar, alcătuit cu deosebită îngrijire.

Bogat în materie de cetit, *Calendarul arhidiecezan* pe 1918 cuprinde *povestiri* de valoare; *versuri* de cei mai buni scriitori din țara noastră; numeroase *sfaturi*, *îndrumări* și *notițe*.

Din bucățile de cetire amintim următoarele: *Putere și iscusință*, o frumoasă povestire de pe vremea împă-

raților romani. *Domnitorul nostru Carol IV* (împlinind vârsta de 30 de ani). Despre *Titu Maiorescu* († 1917). *Scăpat din mâinile rușilor* (întâmplări din război, spuse de Aurel Crenian). *Unul care promise* (însemnări despre poetul *G. B. dela „Drapelul”*). *Tatăl orfanilor*. *Fluerul lui Pinte*, din popor, cu o poezie de St. O. Iosif. *Cartea ursitei*, fapt cu învățătură. *Despre poame*, de luat în seamă. *Păstrarea sănătății*, povește foarte prețioase. *Pentru economi* (despre nutrețuri potrivite, câteva boale de animale ș. a.). *Pedepșirile copiilor* (sfaturi de neapărată trebuință pentru părinți). *Gândiri, ghițitori, glume* ș. a. ș. a.

Calendarul arhidiecezan pe 1918 este împodobit cu șapte chipuri interesante din război, dintre care patru ni le-a pus la dispoziție editura vestitei publicațiuni „*Unsere Krieger*” din Viena, și înfățișează: Adăposturi de trupe austro-ungare, mitralieră în poziție, tipuri caracteristice de albanezi dela Scutari ș. a.

În părțile celelalte ale *Calendarului arhidiecezan* pe 1918 se găsesc: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii, Casele domnitoare, tarifa poștală și de timbre, însemnarea târgurilor ș. a.

Calendarul arhidiecezan s'a tipărit de astădată în două ediții, și adică: o ediție cu *Șematismul* bisericii ort. române din Ungaria și Transilvania, și o ediție *fără Șematism*. Cea dintâi, cu șematism, costă 2 cor. și porto 20 fil. A doua, fără șematism, costă 1 cor. 20 fil. și porto 20 fil. (Cu trimitere recomandată 40 fil.)

Cereți *Calendarul arhidiecezan* dela *Librăria Arhidiecezană* în Nagyszeben (Sibiu). Librăriile și revânzătorii primesc *rabatul* cuvenit.

Hirdetmény.

Az alsócsai Bacsilla család erdőbirtokosság (Fogaras m.) folyó évi 1917 november hó 25-én d. u. 2 órakerbe adja a tulajdonát képező 242 k. hold erdőben gyakorolható vadászati jogot zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen 6 egymásután következő évre.

Kikálitási ára 100 korona.

Útőajánlatok nem fogadtatnak el.

Árverési és szerződési feltételek a Bacsilla család elnökénél Alsócsán és az Alsóárpási m. kir. j. erdőgondnokságnál Fogarason bármikor betekinthetők.

Alsócsa, 1917 október hó 21-én.

Oprea Bacilă, elnök. (212) 1—1 Ilie Manecuta, jegyző.

Nr. 436/1917. (210) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din comuna bisericească Bucium-Muntari, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 coroane dela popor și restul se va cere întregire dela stat, pe baza documentelor alesului învățător; cvartir în natură, și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post își vor trimite petiția de concurs instruită cu documentele prescise în legile din vigoare subsemnatului oficiu în termenul arătat.

Abrud, 2 Octombrie 1917.

Oficiul protopresbiterat gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu, protopresbiter.

Scriitor

află aplicare permanentă în cancelaria notarială a comunei Sadu (Czód u. p. Nagydisznód) pe lângă o leafă lunară de 120 cor. și venitul întreg dela biletele și catastrul de vite.

(211) 1—2 Primăria comunală.

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Carte de rugăciune,

în care se cuprinde: Rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; Psalmul „Miluește-mă Dumnezeule”, etc.; rugăciunile mesei; Simbolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune către Dumnezeu Tatăl; rugăciune către născătoarea de Dumnezeu; rugăciunea sfintei crucii rugăciune către domnul nostru Iisus Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.

Se află în depozit spre vânzare la *Librăria arhidiecezană*, și se vinde legată în coloare roșie și vândută cu 40 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preoților, profesorilor și învățătorilor, la comanda de cel puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedarea cu rambursă, li se dă 20% rabat.

Este o carte de rugăciune foarte corespunzătoare nu numai pentru trebuințele sufletești ale ori cărui creștin, ci și ca dar la copii, precum și pentru ostașii din război, atât după cuprins, cât și după format și exterior.

A apărut și se află de vânzare la *Librăria Arhidiecezană* din Nagyszeben — Sibiu :

Tipicul bisericii ortodoxe

întocmit pentru trebuințele preoților români și ale elevilor seminariilor

de

Aurel Popoviciu,

duhovnic-econom seminarial, instructor de cântări bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan prin decisiul din 21/VI 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu 5 cor. plus 50 fil. porto, recomandat.

A apărut și se află de vânzare la *Librăria arhidiecezană*:

Conlucrarea omului cu Dumnezeu.

Predici

de

Mihai Păcățian,

protopresbiter

și alți preoți din ppresbiteratul B. Comloșului.

Prețul 3 cor., plus 12 fil. porto.

A apărut:

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Rânduiala Liturgiei

și

Carte de rugăciune

pentru tinerimea gr.-or. ort. română

în care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluește-mă Dumnezeule” etc.; Simbolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciune înainte de mărturisire; rugăciune înainte de împărtășirea cu s. cuminăcătura ale marelui Vasile și Ioan gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminăcătura; rugăciunile de seara și rugăciunea cinstitei cruci.

Se află în depozit spre vânzare la *Librăria arhidiecezană*, și se vinde legată frumos, în coloare roșie, cu 60 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revânzătorilor li se dă rabat 20%.

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de Dr. I. Lupaș, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiu-Nagyszeben.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2⁵⁰, legat cor. 3[—], porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la *Librăria arhidiecezană* în Sibiu:

Frumoasa din Nor

și alte povești

de

E. Hodoș.

Prețul 2⁵⁰ cor. + porto 20 bani.

Calendarul

partidului național român pe anul 1918,

va apărea peste 10—15 zile. În acest calendar foarte folositor și foarte bogat afli zilele și sărbătorile de peste an, mersul vremii, târgurile, despre poșta. Afli apoi cum stau astăzi țările în război, ce schimbări s'au făcut în urma bătăliilor sângeroase. Găsești apoi în „*Calendarul partidului*” secretul îmbogățirii, sfaturi de cruțare, economie și spirit de câștig. Calendarul e împodobit cu numeroase chipuri din război. Mai cuprinde bucăți literare din peana celor mai buni scriitori români. Istoria amănunțită a războiului pe timp de un an, dela Septembrie 1916 înceace toată o afli în calendarul nostru, apoi știri despre jertfele mari aduse pentru țară. Fiecare Român trebuie să se intereseze de ce se întâmplă în viața noastră națională: „*Calendarul partidului*” dă îndrumări de care nu se poate lipsi nici un Român bun și de inimă. Vă dăm deci sfatul să abonați de pe acum *Calendarul partidului*, care va fi cea mai frumoasă podoabă în casa voastră. Grijiți să nu rămâneți fără el! Cumpărați-l până nu e târziu trimițând prețul înainte. **Revânzătorii și librăriile primesc rabat!**

Costă numai 1 cor. și porto 20 fil. (cu trimitere recomandată 40 fil.)

Comandați-l îndată dela:

5—10 (203)

Tipografia „*CONCORDIA*” Arad, strada Zrinyi I/a.